

Brussel, Parijs en het taxiprobleem

Martin Heijnsbroek
zaterdag 9 april 2016

Privacy opgeven voor veiligheid is onlogisch: er zijn genoeg data.

De Nobelprijswinnaars Kahneman en Tversky presenteerden in 1982 het 'taxiprobleem'.

Een stad heeft blauwe en groene taxi's. Een getuige ziet een blauwe taxi die een ongeluk veroorzaakt. Uit tests blijkt dat de kleurherkenning in zo'n situatie 80% betrouwbaar is. Maar de kans dat de getuige het bij het rechte eind heeft, is veel kleiner dan 80% als er in de stad weinig blauwe taxi's rijden. Want dan is de kans dat je een groene taxi beoordeelt als blauw veel groter dan dat je een blauwe taxi ziet en goed beoordeelt.

Ook de 'intelligence'-wereld kent dit taxiprobleem. Omdat er relatief weinig terroristen zijn in een samenleving, zegt een verdacht gedragspatroon van iemand meestal niet veel.

Zo las ik dat bij de aanslag op Zaventem een 19-jarige toerist gewond was geraakt. Het feit dat hij religieus was — hij was een mormoon — en dat hij ook in Parijs en Boston was tijdens de bomaanslagen, lijkt op het eerste gezicht misschien verdacht. Maar dit is onvoldoende om hem van terrorisme te verdenken.

Na elke aanslag klinkt de roep om meer data van burgers te verzamelen, om zo beter terroristen vroegtijdig te kunnen identificeren. Iets van je privacy opgeven voor meer veiligheid vinden sommigen logisch.

Maar als je naar de feiten kijkt, is dit offer helemaal niet logisch. Want sinds de jaren zeventig neemt het aantal dodelijke aanslagen in West-Europa af. En het is anno 2016 ongeveer honderd keer waarschijnlijker dat je in Europa omkomt door een verkeersongeluk dan door een aanslag. Het gaat dus meer om het bedwingen van onze angst dan om de risico's die we lopen. Is het inleveren van vrijheid dan het juiste medicijn om onze emoties te bedwingen?

Die extra data hadden sowieso niet veel uitgemaakt. Juist in Brussel en Parijs waren de sporen van internetdata beperkt omdat terroristen hier rekening mee hielden. Ze versleutelden hun berichten, gooiden hun goedkope telefoons regelmatig weg, en konden eenvoudig valse papieren gebruiken voor het huren van een appartement. En daarmee stonden de door Edward Snowden bekende digitale surveillancetechnieken buitenspel.

Wat mij wel opvalt, is dat de informatie die wel beschikbaar was, niet effectief is benut. Bijvoorbeeld: dat de eigenaar van het appartement waar de bommen gemaakt werden, eerder misselijk was geworden van de chemische lucht in het gebouw. Dit was hetzelfde gebouw waar later de taxichauffeur de terroristen oppikte. De taxi was

te klein, maar hij mocht niet aan de bijzonder zware, en giftig ruikende bagage komen.

Dit lijkt mij het ware taxiprobleem: we hebben niet zozeer meer data nodig, maar moeten leren de beschikbare data beter te benutten.

